C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr. 21rji-744/25 Judecătoria Orhei, sediul Central
Judecător Veaceslav Caragia

D E C I Z I E
În numele Legii

18 iunie 2026 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de apel Nord

În componența:
Președintele completului, judecător Ion Talpa
Judecători Viorica Severin, Ecaterina Arseni

judecând în ordine de recurs, fără participarea părților, recursul condamnatului Ivanov Alexandr, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 02 mai 2025, privind respingerea ca fiind *inadmisibilă* plângerea depusă de condamnatul Ivanov Alexandr împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de actele cauzei, Colegiul penal, -

C O N S T A T Ă:

La data de 19.03.2025, în adresa Judecătoriei Orhei, sediul Central, a parvenit spre examinare, plângerea condamnatului Ivanov Alexandr referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

În motivarea plângerii a indicat condamnatul, că s-a deţinut în Penitenciarul nr. 18 Brăneşti, care este într-o stare deplorabilă, celulele supraaglomerate, cu umezeală ridicată, insecte şi rozătoare, iluminare slabă, condiţii sanitare precare, solicitând admiterea plângerii, constatarea deţinerii sale în condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului în instituţiile penitenciare şi reducerea pedepsei.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 21.03.2025 s-a comunicat condamnatului Ivanov Alexandr despre neajunsurile admise la înaintarea plângerii referitoare la condițiile de detenție, i s-a acordat un termen de 30 zile de la primirea încheieri pentru înlăturarea neajunsurilor și anume: să descrie detaliat condiţiile materiale care afectează grav drepturile condamnatului, cu solicitarea de a obliga administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile materiale contestate; să anexeze probe relevante în susţinerea plângerii înaintate (răspunsurile administraţiei instituţiei penitenciare la plângerile adresate cu privire la condiţiile de detenţei, după

caz, explicaţiile altor condamnaţi sau preveniţi) și s-a explicat condamnatului Ivanov Alexandr că dacă nu va înlătura neajunsurile din prezenta încheiere, plângerea se declară inadmisibilă.

Ulterior, prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 02.05.2025, a fost declarată inadmisibilă plângerea condamnatului Ivanov Alexandr împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

S-a explicat condamnatului Ivanov Alexandr că plângerea sa a fost declarată inadmisibilă, deoarece nu a înlăturat neajunsurile constatate prin încheiere judecătorească, ceea ce nu exclude posibilitatea depunerii repetate a plângerii cu acelaşi obiect, dacă înlătură toate cerinţele din încheierea judecătorului de instrucţie.

Dezacord cu soluția adoptată pe caz și-a expus condamnatul Ivanov Alexandr solicitând astfel admiterea recursului, casarea soluției primei instanțe, rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi soluții privind admiterea plângerii formulate în temeiul art. 3 CEDO.

În motivarea cererii de recurs, deținutul a invocta faptul că, soluția primei instanțe este nefondată dat fiind că, *condițiile de detenție în Penitenciarului nr.18 Brăneşti sunt inumane, astfel aflarea sa în asemenea condiții au dus la lezarea drepturilor sale garantate de art. 3 CEDO*.

În temeiul art. 447 alin. (2) Cod de procedură penală, respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă părțile nu au făcut uz de dreptul lor procedural și nu au prezentat referință, fapt ce nu împiedică instanței examinarea recursului în baza probelor anexate la dosar.

Examinând încheierea atacată prin prisma motivelor de recurs invocate, cercetând materialele cauzei, Colegiul penal al Curții de Apel Nord consideră necesar de a admite recursul condamnatului Ivanov Alexandr ca fiind fondat reieşind din următoarele considerațiuni.

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.

Potrivit art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. d) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: admite recursul, casând hotărârea, integral, şi ia una din următoarele soluții: *dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanţa de recurs.*

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal reține că, potrivit art. 469 alin. (1) pct. 17^1) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Potrivit art. 473[2] alin. (1) Cod de procedură penală, plângerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află instituţia penitenciară în care se deţine condamnatul, după caz, din care a fost eliberat.

Alin. (2) al aceluiași articol prevede că, *plângerea referitoare la condiţiile de detenţie menţionate la alin.(1) trebuie să conţină datele privind perioada şi locul detenţiei, precum şi descrierea detaliată a condiţiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului, cu solicitarea de a obliga administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile materiale contestate. La plângere* ***pot fi anexate*** *explicaţiile altor condamnaţi sau preveniţi, copiile plângerilor anterioare, adresate administraţiei instituţiei penitenciare sau autorităţilor de supraveghere, şi răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plângerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentinţa sau încheierea.*

În corespundere cu alin. (2[1]) din articolul nominalizat, *în cazul în care plângerea depusă nu corespunde cerinţelor prevăzute la alin.(2), judecătorul de instrucţie stabileşte condamnatului un termen rezonabil, dar nu mai mare de 30 de zile, pentru înlăturarea neajunsurilor.*

În speță, instanța de recurs constată că, la 19.03.2025 condamnatul Ivanov Alexandr s-a adresat cu plângere împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, solicitând constatarea condițiilor de detenție inumane în Penitenciarul nr. 18 Brănești, or aflarea sa în astfel de condiții au dus la lezarea drepturilor sale garantate de art. 3 CEDO.

Colegiul penal conchide că, la etapa verificării admisibilității plângerii depuse de Ivanov Alexandr, judecătorul de instrucție a constatat că aceasta nu întrunește condițiile de fond prevăzute la art. 473[2] alin. (2) Cod de procedură penală, din care motiv, prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 21.03.2025 condamnatului Ivanov Alexandr i s-a acordat un termen de 30 zile pentru a-şi aduce plângerea cu privire la constatarea faptului detenţiei în condiţii inumane şi degradante şi aplicarea mecanismului compensatoriu de reducere a termenului pedepsei, în concordanță cu prevederile art. 473[2] alin. (2) Cod de procedură penală.

S-a explicat petiționarului Ivanov Alexandr că, dacă îndeplinește în termen toate cerințele din încheierea judecătorului de instrucție, plângerea se consideră depusă la data prezentării inițiale. În caz contrar, plângerea se declară inadmisibilă.

La data de 21.03.2025, copia încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 21.03.2025 a fost expediată în adresa Penitenciarului nr. 18 Brănești pentru a fi înmânată condamnatului Ivanov Alexandr pentru informare și executare (f.d.7).

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 02.05.2025, a fost declarată inadmisibilă plângerea condamnatului Ivanov Alexandr împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Raportând cadrul legal citat la circumstanțele speței, Colegiul penal consideră că este eronată concluzia primei instanțe privind declararea inadmisibilității plângerii condamnatului Ivanov Alexandr în temeiul art. 473^2 alin. (2^2) Cod de procedură penală. Or, la depunerea plângerii condamnatul Ivanov Alexandr s-a conformat prescripțiilor stipulate la art. 473^2 alin. (2) Cod de procedură penală, indicând în ***măsura posibilităților*** și a cunoștințelor sale juridice în conținutul plângerii *locul detenției, precum şi constatarea condițiilor de detenție contrare prevederilor art. 3 CEDO ce în opinia sa i-au afectat grav drepturile,* astfel exponentul puterii judecătorești în mod pripit a constatat mecanismul juridic al admisibilității plângerii în condițiile în care Constituția RM consfințește în mod expres protecția și asigurarea accesului liber la justiție a oricărui subiect de drept în acest sens.

Constatarea judecătorului de instrucție privind necesitatea anexării la plângere adresarea sau răspunsul administrației instituției penitenciare la solicitarea lui de a obliga administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile materiale contestate și nu a anexat nici o probă în susținerea plângerii înaintate, Colegiul penal o apreciază ca fiind pur declarativă, or, din interpretarea *ad litteram* a dispozițiilor art. 473^2 alin. (2) Cod de procedură penală se constată că anexarea acestora nu este o obligație a condamnatului, ci reprezintă mai degrabă un drept discreționar al acestuia, ce rezultă din conjuncția „***poate***”.

De rând cu aceasta, Colegiul penal ține să remarce că Ivanov Alexandr, la înlăturarea neajunsurilor constatate prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 21.03.2025, a indicat celulele în care s-a aflat, precum și condițiile pe care le consideră contrare standardelor CEDO. Totodată, acesta a menționat și condamnații care, pot confirma existența condițiilor inumane de detenție.

Astfel, la rejudecarea cauzei în fond, înscrisul respectiv urmează a fi apreciat și examinat prin prisma unei calificări juridice corespunzătoare, având în vedere imposibilitatea Colegiului de a aprecia setul probator în ordine de recurs, această sarcină revenind în mod primordial primei instanțe.

În acest sens, instanța de recurs analizând materialele cauzei penale, în raport cu lucrările instanței de fond și cu prevederile legale ce reglementează soluționarea plângerii împotriva administrației instituției penitenciare privind constatarea deținerii în condiții contrare art. 3 din CEDO și reducerea pedepsei atestă că, instanța de fond prematur a dispus declararea inadmisibilității acestor solicitări, or, în susținerea poziției sale, instanța de fond nu a adus o argumentare clară, fermă și completă asupra concluziilor sale.

Instanța de recurs relevă că, cauza a fost examinată superficial, fără a cerceta minuțios sub toate aspectele circumstanțele cazului în raport cu motivele invocate de deținut.

Or, elucidarea tuturor împrejurărilor menționate au o mare importanță la examinarea corectă a cauzei, ceea ce instanța care a examinat speță a încălcat normele dreptului procedural şi dreptul la un proces echitabil, care neapărat servește drept temei pentru anularea încheierii atacate şi remiterea cauzei la o nouă reexaminare, în aceeași instanță, în acelaș complet de judecată.

Din cele expuse mai sus, instanța de recurs statuează că concluziile incerte expuse de instanța ierarhic inferioară, fără a se arăta o apreciere a argumentelor invocate de deținut constituie o nemotivare a hotărârii, iar nemotivarea hotărârii, prin prisma practicii CEDO se echivalează cu neexaminarea fondului cauzei.

Reieșind din faptul că, erorile admise de către instanța de fond, nu pot fi reparate de către instanța de recurs, Colegiul penal va dispune rejudecarea cauzei în aceiași instanță, *într-un alt complet de jud*ecată.

Conform art. 444 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile judecătorești pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond în cazurile în care hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivului hotărârii sau acesta este expus neclar, sau dispozitivul hotărârii redactate nu corespunde cu dispozitivul pronunțat după deliberare.

Raportând circumstanțele de fapt constatate din materialele cauzei, la prevederile legii citate, Colegiul Penal găsește recursul întemeiat, ori argumentele din recurs, la caz, își găsesc confirmare prin prevederile art. 444 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, ori hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, fiind greșit aplicate prevederile art. 473^2 alin. (2^2) Cod de procedură penală.

La rejudecarea cauzei instanța de fond urmează să soluționeze plângerea condamnatului Ivanov Alexandr, privind constatarea circumstanțelor prevăzute la art. art. 473^2-473^4 Cod de procedură penală, în conformitate cu prevederile art. art. 473^3 alin. (2), 473^3 alin. (3), 473^4 alin. (1)-(5) Cod de procedură penală, să se expună pe fiecare pretenție invocată de către condamnat, să soluționeze fondul plângerii privind constatarea circumstanțelor prevăzute la art. art. 473^2-473^4 Cod de procedură penală, respectiv, să înlăture lacunele comise, să examineze cauza sub toate aspectele, complet şi obiectiv cu respectarea dreptului la un proces echitabil şi în dependență de probele acumulate, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată şi motivată, pronunțându-se asupra tuturor motivelor invocate de către participanții la proces.

În acest concurs de împrejurări, instanța de recurs consideră că nu se poate dispune posibilitatea examinării soluției hotărârii contestate, deoarece în lipsa indicării tuturor motivelor de fapt şi de drept care au format convingerea instanțelor, Colegiul penal nu are criterii de apreciere a temeiniciei sau netemeiniciei soluției pronunțate.

În corespundere cu practica Curții Europene a Drepturilor Omului contradictorialitatea procesului presupune posibilitatea părților în proces, civil sau penal, de a lua cunoștință cu toate probele sau observațiile, anexate la dosar şi a le comenta (Cauza Morel, 27); iar în procesele judiciare, unde se ciocnesc interesele private opuse, egalitatea părților presupune că fiecare parte trebuie să aibă posibilitatea

rezonabilă de a-şi prezenta cazul, inclusiv probele, în condiții în care nici una din părți nu are o prioritate vădită (Cazul Dombo Beheer B.V., 33).

Din cele expuse mai sus, instanța de recurs statuează că, concluziile pripite expuse de instanța ierarhic inferioară fără a se arăta o apreciere a argumentelor invocate de reclamant constituie o nemotivare a hotărârii, iar nemotivarea hotărârii, prin prisma practicii CEDO se echivalează cu neexaminarea fondului cauzei.

Primind dosarul la o nouă examinare, instanța urmează să înlăture lacunele admise la examinarea cazului, să citeze participanții la proces şi în dependență de probele acumulate, să pronunțe o încheiere legală şi întemeiată.

Reieșind din faptul că, erorile admise de către instanța de fond, nu pot fi reparate de către instanța de recurs, Colegiul penal va admite recursul deținutului și va dispune rejudecarea cauzei în aceiași instanță, în același complet de judecată.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. d) Cod de procedură penală, Colegiul penal, -

D E C I D E :

Recursul condamnatului Ivanov Alexandr, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 02 mai 2025, emisă în privința lui Ivanov Alexandr se admite, cu casarea acesteia și remiterea cauzei la rejudecare în aceiași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele completului, judecător **Ion Talpa**

Judecător **Viorica Severin**

Judecător **Ecaterina Arseni**